

Трапкевич І.С., студент,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

ЩОДО КОСМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ У КОСМІЧНОМУ ПРАВІ

NASA розслідує заяву про те, що астронавтка Енн Макклейн отримала доступ з Міжнародної космічної станції до банківського рахунку своєї колишньої подружки. Це може стати першим випадком злочину в космосі. Колишня дружина Макклейн Саммер Уорден помітила, що хтось незаконно входить у її банківський акаунт, вона звернулася в банк з проханням локалізувати комп'ютери, з яких здійснюється цей вхід. Одним із них виявився комп'ютер, зареєстрований в мережі Національного управління з аеронавтики (NASA). У зв'язку з цим Саммер Уорден подала скаргу на Макклейн у Федеральну торгову комісію США. Повернувшись на Землю, Макклейн в показах під присягою, даних головному інспектору NASA, визнала, що дійсно здійснювала вхід в акаунт Ворден, використовуючи пароль, яким жінки користувалися під час спільного життя.

У Центрі глобального космічного права університету Клівленда, а також в самому NASA підтвердили, що їм не відомо ні про один злочин, вчинений на Міжнародній космічній станції.

Юридичні домовленості, узгоджені п'ятьма державами, що володіють космічною станцією (США, Росією, Європою, Японією і Канадою), передбачають, що люди і майно в космосі є частиною національного законодавства. Тому, відповідно якщо громадянин Канади вчинить «космічний злочин», його судитимуть за канадським законодавством, а громадянина Росії – за російським. Європу вважають єдиною державою в рамках космічного права. Будь-яка європейська держава може поширити дію своїх національних законів і норм на європейське обладнання та персонал у космосі.

Космічне право також містить положення про екстрадицію на Землю, якщо одна країна захоче притягнути до відповідальності громадянина іншої країни за провину в космос.

З розвитком космічного туризму може виникати необхідність у судовому переслідуванні за злочини в космосі, однак самі закони поки не перевірені на практиці. Основним принципом, що визначає правовий режим космічного простору і небесних тіл, полягає у тому,

що космічний простір, включаючи Місяць та інші небесні тіла, не підлягає національному присвоєнню ні шляхом проголошення на них суверенітету, ні шляхом використання або окупації, ні будь-якими іншими засобами. Таким чином, космічний простір є відкритим і вільним для дослідження і використання усіма державами, на нього не поширюється державний суверенітет.

Космічною діяльністю займається обмежена кількість високорозвинених держав, що володіють відповідними можливостями. Саме вони і виступають основними суб'єктами міжнародного космічного права. Але в результаті такої діяльності й у її міжнародно-правовому регулюванні зацікавлені всі держави світу та людство в цілому. Тому правове регулювання космічної діяльності стало здійснюватись шляхом укладання, головним чином, універсальних міжнародних угод, відкритих для участі всіх держав. Основна роль у справі розроблення таких договорів належить ООН в особі Генеральної Асамблеї, її допоміжного органу Комітету з використання космічного простору і його підкомітету з правових питань. Оскільки держави та міжнародні організації є суб'єктами міжнародного космічного права, вони можуть безпосередньо здійснювати діяльність із дослідження та використання космічного простору. Фізичні та юридичні особи не визнаються суб'єктами міжнародного космічного права і можуть здійснювати космічну діяльність, що регулюється міжнародним космічним правом лише від імені держави своєї юрисдикції.

Україна як суб'єкт міжнародного космічного права здійснює свою космічну діяльність на умовах рівноправності з іншими державами з урахуванням своїх національних інтересів. Наша держава забезпечує виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань у сфері космічної діяльності і несе відповідальність за загально визнаними нормами міжнародного права і положеннями міжнародних договорів України. Космічна діяльність в Україні здійснюється на основі Загальнодержавної (Національної) космічної програми України, яка розробляється на п'ять років. Її створює Національне космічне агентство України разом з відповідними центральними органами виконавчої влади та Національною академією наук України, виходячи із мети та основних засад космічної діяльності в Україні.

Література

1. Nasa said to be investigating first allegation of a crime in space: веб-сайт. URL: <https://www.bbc.com/news/world-49457912> (дата звернення: 17.10.2019).
2. NASA розслідує заяву про астронавтку Енн Макклейн, яка

отримала доступ з Міжнародної космічної станції до банківського рахунку своєї колишньої лесбійської партнерки: веб-сайт. URL: <https://lviv.com/povyny/nasa-rozsliduie-pershui-v-istorii-zlochyn-u-kosmosi/?fbclid> (дата звернення: 17.10.2019).

3. Міжнародне космічне право: веб-сайт. URL: https://pidruchniki.com/13560615/pravo/mizhnarodne_kosmichne_pravo (дата звернення: 17.10.2019).

УДК 342.7(043.2)

Фрицька М.І., студентка магістратури,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний економічний
університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Чудик Н.О., к.ю.н., доцент

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА СУЧАСНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Права людини – складне і багатогранне явище, що пройшло у своєму розвитку певні етапи, притаманні всім етапам розвитку цивілізації. Розуміння прав людини тісно пов'язане з тими їх особливостями, до якої вони належать і які визначають протягом багатьох століть умови їх життя і поведінки. Посилення уваги до проблем конституційно-правового регулювання прав людини обумовлено також нагальною потребою часу – проведенням конституційної реформи. Це породжує питання щодо обрання відповідної концепції прав людини, її обґрунтування як у світоглядному, так і у національно-культурному контексті. Йдеться насамперед про відповідність інтерпретації прав та їх реалізації в аспекті міжнародно-правових стандартів. Як відомо, ратифікована Угода про асоціацію з Європейським Союзом вимагає повноцінної гармонізації вітчизняного законодавства із європейськими правовими нормами.

Ще Аристотель говорив про право (і природне, і волевстановлене) тільки як про політичне право, тобто таке, яке можливе і має місце лише у державі. За ним, природне право можливе тільки як політичне право, а права людини – лише як права громадянина (що є членом полісу) [1].

Подібні ідеї виникали і на Сході. Зокрема, китайський мислитель Мо-Цзи (V ст. до н.е.) відстоював думку про те, що всі люди рівні перед небом, а держава є результатом їх угоди. Ряд гуманістичних принципів дало світу християнство, яке інтегрувало уявлення щодо